

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4CoP/82/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7624202164
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kalináková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:7624202164.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kalinákovvej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Zuzany Biščákovvej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloletého S. O., A.. X.X.XXXX, štátna príslušnosť Slovenskej republiky, bytom u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny X.Š. A. Q., Slovenská republika, dieťa rodičov: matky P. N. Č., H. Č., A.. XX.X.XXXX, Š. F. X. H., S. W. Š. XXXX/XX, X. A. Q., X. H., a otca F. O., A.. XX.X.XXXX, Š. F. Č. H., W. Q. XXX, H., Č. H., o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves č.k. 14P/79/2024-6 zo dňa 14.5.2024, takto

rozhodol:

- Potvrďuje uznesenie.
- Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie v predmetnom konaní o návrhu na rozhodnutie súdu pri nezhode rodičov v súvislosti s výkonom rodičovských práv a povinností napadnutým uznesením návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (CMP). Samostatným návrhom na nariadenie neodkladného konania sa matka domáha udelenia súhlasu namiesto otca na realizáciu povinného detského očkovania podľa obvyklej očkovacej schémy, ktoré vykoná pediater maloletého dieťaťa.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil podľa § 324 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (CSP) v spojení s § 2 CMP a § 35 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine, keď dospel k záveru, že návrhu matky nie je v tomto prípade možné vyhovieť, nakoľko nepreukázala, že bez okamžitého zásahu zo strany súdu vo forme bezodkladnej úpravy pomerov sú záujmy, starostlivosť, výchova, príp. aj zdravie alebo život maloletého vážne ohrozené s poukázaním na účel neodkladného opatrenia s cieľom ochrany práv maloletého dieťaťa v prípade určitého konkrétneho ohrozenia. Súd ďalej v dôvodoch uviedol, že z návrhu matky síce vyplýva jej zámer dodržiavať aktuálny očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a vyhlášku MZ SR č. 585/2002 Z.z., pričom ide o podstatnú vec súvisiacu s výkonom rodičovských práv a povinností, avšak matka žiadnym spôsobom súdu nepreukázala, že by od otca maloletého v tejto veci žiadala jeho súhlas, resp., že by otec s akýmkoľvek očkovaním svojho maloletého syna nesúhlasil, prípadne odmietol podpísať súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti o maloletého. Nepreukázala, že by s otcom o tejto téme komunikovala, a že medzi rodičmi tak nedošlo k dohode. Nakoľko teda súdu nie je preukázané, že by sa rodičia nedohodli o podstatnej veci súvisiacej s výkonom ich rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletému dieťaťu, súd nemôže svojím autoritatívnym rozhodnutím nahradiť prejav vôle jedného z nich, v danom prípade otca.

3. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie matka maloletého dieťaťa. Uviedla, že sleduje záujem poskytnúť maloletému adekvátnu ochranu jeho zdravia povinným očkovaním v zmysle zákonných ustanovení, platných na území Slovenskej republiky. Nakoľko vôľa otca dieťaťa neočkovať pretrváva, prikladá ako dôkaz komunikáciu medzi rodičmi maloletého a e-mail, zaslaný jej otcom dieťaťa. Uviedla tiež, že otec sa pravidelne dožaduje styku s maloletým aj mimo jeho obvyklý a trvalý pobyt v X. A. Q. a to na území svojho trvalého bydliska v Českej republike. Takéto presuny sú v jej situácii podmienené cestovaním hromadnou dopravou a pre maloletého sú zvýšením infekčného tlaku, tak sa domáha urýchlene očkovania maloletého. Otec po jej znovuupozornení na tému povinného očkovania, za účelom získania dôkazového materiálu, reagoval okamžite do 24 hodín mailom, kde upozorňoval na protiprávnosť jej konania, a preto znovu apeluje na nahradenie jeho vôle súdom pri dodržiavaní povinného očkovania. Obávala sa tiež, že hrozí, že po zverejnení mena pediatra maloletého, môže otec pediatriovi zabrániť vo výkone povinného očkovania dieťaťa. Obdobnú skúsenosť už má z apríla 2024, kedy bol maloletý u iného pediatra. Po oboznámení predchádzajúceho pediatra maloletého so skutočnosťou, že otec dieťaťa si neželá povinne zaočkovať syna, pediater dieťa nezaočkoval. Pediatra zmenila a pri novom pediatriovi sa nezmieňovala o nevôli otca dieťaťa k povinnému očkovaniu. Termín prvého očkovania preto nastavili na 15.5.2024, ale ten bol zmarený neplánovaným príchodom otca dieťaťa, ktorý mal maloletého v starostlivosti od 9:00 do 18:00 hod. Navyše novou skutočnosťou pre ňu je, že sa otec dieťaťa v súčasnej dobe domáha aj o návrat maloletého na územie Českej republiky, kde maloletý nemá trvalý, ani obvyklý pobyt. Má preto dôvodnú obavu o vykonateľnosť povinného očkovania, pokiaľ by otec syna vzal do Českej republiky. Dňa 20.5.2024 ju kontaktoval pediater, že dostal písomné vyjadrenie od otca dieťaťa, kde uviedol, že si neželá očkovať svojho syna. Na základe tohto vyjadrenia ju pediater informoval, že bude môcť povinne zaočkovať syna len ak bude mať rozhodnutie, ktoré nahradzuje vôľu otca, ktorá je stále nemenná, a to, že dieťa nechce očkovať. Potvrdila sa tým obava, že po zverejnení mena pediatra otcovi, ten zmarí možnosť plniť si svoju zákonnú povinnosť dieťa riadne podľa platných zákonov Slovenskej republiky povinne zaočkovať a tým tak chrániť jeho zdravie. Rozhodnutie súdu považuje za nesprávne z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a to aj z dôvodu jej pochybenia a nepredloženia komunikácie medzi rodičmi. K odvolaniu pripojila komunikáciu rodičov z aplikácie Whatsapp a e-mail od otca s vyjadrením jednoznačného nesúhlasu otca s očkovaním dieťaťa s tým, že otec vyhlasuje, že preberá plnú zodpovednosť za ujmu, či postih, ktorý hrozí.

4. K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník maloletého dieťaťa podaním zo dňa 5.6.2024, v ktorom uviedol, že sociálnym zisťovaním bolo preukázané, že maloletý sa nachádza na území Slovenskej republiky od 13.2.2024 v celodennej osobnej starostlivosti matky. V čase sociálneho zisťovania bolo evidentné, že má k matke vytvorené veľmi blízke citové puto. Po celý čas sa na ňu usmieval. Je zdravý, dispenzarizovaný v pediatickej ambulancii v X. A. Q.. Naďalej je dojčený, primerane veku prospieva. Neabsolvoval však ani jedno z povinných očkovaní, nakoľko s tým, podľa matky, otec nesúhlasí. Vo vzťahu k očkovaniu maloletého matka uvádza, že očkovanie je potrebné a prospešné. Vždy bola zástancou povinného očkovania. Sama bola očkovaná počas pandémie proti Covid-19. Syn nie je doteraz povinne zaočkovaný z dôvodu, že s tým nesúhlasil len otec, ktorý je odporcom očkovania vo všeobecnosti. Nakoľko je očkovanie povinné a je požadované aj pri nástupe do predškolského zariadenia, určite je v záujme maloletého, aby zaočkovaný bol. S poukazom na matkou predložené listinné dôkazy je pravdepodobné, že rodičia nedospejú k zhode, ich názory na očkovanie maloletého syna sa úplne rozchádzajú. Situácia vyžaduje podľa kolízneho opatrovníka autoritatívny zásah súdu.

5. Otec maloletého dieťaťa v reakcii na odvolanie matky poukázal na protiprávne premiestnenie syna z Českej republiky na Slovensko. Tiež na to, že aj lekár maloletého bol zmenený bez jeho súhlasu. Uviedol, že v Česku prebieha konanie o úpravu starostlivosti a matke bolo uložené predbežné opatrenie, ktoré nedodržiava. Preto súd v Spišskej Novej Vsi nemôže rozhodovať v týchto veciach. Bol začatý výkon rozhodnutia v Českej republike. Centrum pre medzinárodnú ochranu detí a mládeže v Bratislave matku vyzvalo k dobrovoľnému návratu dieťaťa. Matka koná viaceré kroky bez súhlasu. Syn bol do odchodu celkom zdravý a jeho vzťah s ním je veľmi upevnený. Matka obmedzuje jeho práva na výchovu, právo na nahliadanie do zdravotnej dokumentácie, ktorú premiestnila na Slovensko bez súhlasu. Poukázal na svoj nárok na starostlivosť o zdravie dieťaťa a v tom mu je teraz bránené, keďže mu jeho stav nie je oznamovaný. Syn pôjde do škôlky až v troch rokoch a v Českej republike nie je očkovanie vynúiteľné. Za protiprávne považuje prípadnú takúto vynúiteľnosť na Slovensku. Napokon uviedol, že je začaté návratové konanie tak v Českej republike, ako aj na Slovensku.

6. Podľa informácie Okresného súdu v Rakovníku v Českej republike zo dňa 6.6.2024, založenej v spise, tamojším okresným súdom je na návrh otca maloletého dieťaťa vedené konanie o úpravu pomerov maloletého pod sp.zn. 0Nc 37/2024 a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, tiež o výkon rozhodnutia v rozsahu úpravy stretávania sa otca s maloletým.

7. Z predloženého spisu tiež vyplýva, že Okresný súd Spišská Nová Ves rozhodnutím zo dňa 21.6.2024 vyhlásil, že nemá právomoc konať o návrhu matky zo dňa 6.6.2024 vo veci samej o udelenie súhlasu namiesto otca na realizáciu povinného očkovania a súčasne toto konanie pod sp.zn. 14P/112/2024 zastavil, aplikujúc európsku legislatívu, vrátane judikatúry, najmä Čl. 7 Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111. Obdobne tak v konaní vedenom pod sp.zn. 14P/64/2024 o návrhu matky na úpravu rodičovských práv a povinností.

8. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd, príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 2 ods. 1 a § 3 ods. 5 písm. c/ CMP v spojení s Nariadením Rady (EÚ) č. 2019/1111, preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (CSP) a contrario, pričom dospel k záveru, že odvolaniu matky nie je možné vyhovieť.

9. V znení Čl. 15 Nariadenia Rady (EÚ) č. 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (prepracované znenie), od ktorého odvolací súd odvodzuje svoju právomoc konať vo veci vzhľadom na aktuálny pobyt maloletého dieťaťa na území Slovenskej republiky, súd členského štátu môže len v nalievavých prípadoch prijať predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení, s ohľadom na osoby alebo majetok v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa práva tohto členského štátu, aj keby podľa tohto Nariadenia mal právomoc rozhodovať vo veci samej súd iného členského štátu. Nariadením je upravená dočasná povaha týchto opatrení. Ich účinky zanikajú, len čo súd členského štátu, ktorý má právomoc podľa tohto nariadenia rozhodovať vo veci samej, prijme opatrenia, ktoré považoval za primerané. Pri určení príslušnosti členského štátu, uplatňuje sa vnútroštátny občianskoprávny postup tohto členského štátu.

10. Podľa § 28 ods. 2 prvá veta zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia.

11. Podľa § 35 Zákona o rodine, ak sa rodičia nedohodnú o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, najmä o vysťahovaní maloletého dieťaťa do cudziny, o správe majetku maloletého dieťaťa, o štátnom občianstve maloletého dieťaťa, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a o príprave na budúce povolanie, rozhodne na návrh niektorého z rodičov súd.

12. Podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 576/2004 Z. z.“) ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný informovať o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti, ak tento zákon neustanovuje inak zákonného zástupcu, ak osobou, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, je maloleté dieťa, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony (ďalej len „osoba nespôsobilá dať informovaný súhlas“) a vhodným spôsobom aj osobu nespôsobilú dať informovaný súhlas.

13. Podľa § 6 ods. 6 zákona č. 576/2004 Z. z., informovaný súhlas dáva, ak tento zákon neustanovuje inak :

a) osoba, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo

b) zákonný zástupca, ak osobou, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, je osoba nespôsobilá dať informovaný súhlas; takáto osoba sa podieľa na rozhodovaní v najväčšej miere, ktorú dovoľujú jej schopnosti.

14. Podľa § 324 ods. 1 CSP, pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

15. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

16. Účelom neodkladných opatrení vo veciach maloletých detí, ako to už obdobne uviedol súd prvej inštancie, je poskytnutie preventívnej ochrany ich právam a záujmom ešte pred ich porušením, či ohrozením. Všeobecné zásady charakterizujúce inštitút neodkladného opatrenia sa vzťahujú aj na konanie vo veciach maloletých, v ktorom sú súdy povinné prioritne chrániť záujmy maloletých detí a prioritne poskytnúť zvýšenú ochranu ich právam. V konaní starostlivosti súdu o maloleté deti pri nariadení neodkladného opatrenia je súd v záujme maloletého dieťaťa povinný starostlivo uvážiť, či sú pre také opatrenie splnené všetky zákonné podmienky. Pre súd je prioritou záujem maloletého dieťaťa a vytvorenie stavu spravodlivej rovnováhy medzi záujmom dieťaťa a jeho rodičmi, pričom zvláštny význam sa kladie na záujem dieťaťa, ktorý má mať prednosť pred záujmom rodiča a neumožňuje rodičovi vynútiť si také opatrenia, ktoré by ohrozovali zdravie a rozvoj dieťaťa. Neodkladné opatrenie môže byť teda nariadené vtedy, ak má súd za preukázané, že riešenie situácie maloletého dieťaťa neznesie odklad. U maloletých pôjde v zásade o zásah do stavu, ktorým je bezprostredne ohrozená ich výživa, výchova, prípadne iné dôležité záujmy. Odvolací súd vo všeobecnosti zdôrazňuje, že účelom neodkladného opatrenia je dočasne upraviť pomery účastníkov, či už pred začatím konania alebo v priebehu konania a možno toto nariadiť len vtedy, respektíve dovtedy, kým nie sú dané podmienky pre konečné rozhodnutie vo veci. Zásadne sa ním neprejudikuje právo účastníkov a tretích osôb. Stráca svoje opodstatnenie akonáhle súd poskytne ohrozenému alebo porušenému právu definitívnu ochranu. Potreba zabezpečenia ochrany maloletého dieťaťa vyplýva z ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a sleduje najmä zásadne záujem maloletého dieťaťa. Pre účely zabezpečenia takejto ochrany v prípade naliehavej potreby pri hroziacej ujme formou nariadenia neodkladného opatrenia je postačujúca existencia okolností, z ktorých sa dá vyvodiť opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie, aspoň v rovine osvedčenia, pričom miera osvedčenia sa riadi danou situáciou (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/149/2010 z 5.8.2010).

17. Matka maloletého dieťaťa sa v tomto prípade samostatným návrhom domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, ktoré svojim obsahom a rozsahom zahŕňa podľa § 35 Zákona o rodine prípady, kedy sa rodičia nedohodnú na podstatných veciach, súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, pričom ide výlučne o návrhové konanie. Z veku maloletého spoločného syna vyplýva opodstatnenosť ochrany záujmu maloletého na riadnej zdravotnej starostlivosti, konkrétne v rozsahu národného imunizačného programu a očkovacej schémy (porovnateľné v Slovenskej republike, ako aj v Českej republike, z verejne dostupných zdrojov napr. detský očkovací kalendár vydaný Českou vakcinologickou spoločnosťou ČLS JEP a Úradom verejného zdravotníctva SR), ktorú limituje neochota a neschopnosť rodičov konštruktívne sa dohodnúť, preukázané pre nesúhlas otca s akceptovaním sociálnej solidarity v nadväznosti na potrebu stabilizovania zdravia členov spoločnosti štandardizovaným očkovaním, v danom prípade maloletého dieťaťa, na podklade vedecky v riadnych procesoch preskúmaných a overených postupov (vyjadrenej v S. A. S. proti Francúzsku, č. 43835/11, rozsudok Veľkého senátu zo dne 1. júla 2014, § 121, tiež napr. v odlišných stanoviskách pripojených k rozsudku ESLP, 47621/13 zo dňa 8. 4. 2021, Vavříčka a ostatní proti ČR).

18. Nezhoda rodičov a obava jedného z nich z dôsledkov neplnenia štandardov danej spoločnosti a najmä však z potencionálneho ohrozenia zdravia dieťaťa, pohybujúceho sa v bežnom prostredí bez zdravotnej indikácie, nemôže byť bez dôsledného prešetrenia a vykonania dokazovania riešená tak závažným zásahom do rodinného života, akým je obmedzenie zodpovednosti jedného rodiča - otca nahradením jeho vôle rozhodnutím súdu neodkladnej a dočasnej povahy. Pre vyslovenie takéhoto obmedzenia rodičovskej zodpovednosti je potrebné dospieť k záveru, že bez uskutočnenia úkonu vo vzťahu k maloletému dieťaťu naozaj dôjde k ohrozeniu záujmu dieťaťa a že je toto nevyhnutné v záujme predídania akútneho ohrozenia psychického či fyzického zdravia. Obmedzenie rodičovskej zodpovednosti alebo jej výkonu patrí medzi sankčné opatrenia a ak je možné dosiahnutie legitímneho cieľa miernejšími prostriedkami, potom je namieste tento miernejší zásah z hľadiska primeranosti (uznesenie NS ČR 24 Cdo 3250/2022-3904 zo dňa 29. marca 2023).

19. Za správny tak považuje odvolací súd záver súdu prvej inštancie, za aplikácie správnych zákonných ustanovení, v zmysle ktorého nedošlo k osvedčeniu nevyhnutnosti zásahu súdu v rozsahu nahradenia súhlasu druhého rodiča vo vzťahu k maloletému autoritatívnym súdnym nariadeným neodkladným opatrením a to ani po doplnení komunikácie rodičov v odvolacom konaní s vyjadreným jednoznačným

nesúhlasom otca s očkovaním ich spoločného maloletého dieťaťa. Doposiaľ zistené skutočnosti nepreukazujú naliehavú potrebu okamžitého zásahu súdu, keďže práva a oprávnené záujmy maloletého dieťaťa neboli bezprostredne ohrozené a neboli tak splnené zákonné podmienky na aplikáciu inštitútu neodkladného opatrenia pre nedostatok naliehavosti potreby ochrany záujmu maloletého dieťaťa na okamžitej úprave. Otázka nie akútnej zdravotnej starostlivosti dieťaťa za absencie súhlasu druhého rodiča, by sa nemala riešiť prostredníctvom inštitútu neodkladného opatrenia, ale v konaní vo veci samej po vykonaní potrebného dokazovania a pri rešpektovaní najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Všetko za predpokladu, že nedôjde k zhode, resp. dohode rodičov, ktorú zákon vždy uprednostňuje.

20. Odvolací súd zdôrazňuje, že právna istota vo vzájomných rodinných vzťahoch je zabezpečená v zmysle zákonných ustanovení Zákona o rodine, pričom rodičovské práva a povinnosti majú obidvaja rodičia v rovnakom rozsahu bez ohľadu na to, či sú rodičia dieťaťa manželmi, alebo nie. V danom prípade osvedčené skutočnosti indikujú, že tak matka ako aj otec maloletých detí majú porovnateľné vzťahové schopnosti a potreby vo vzťahu k maloletému dieťaťu, z pohľadu záujmu ktorého obaja taktiež disponujú rodičovskými schopnosťami. Je osobnou zodpovednosťou rodičov plne podporovať priebeh výchovy a výživy spoločného maloletého dieťaťa. Rodičovskú dohodu zákon uprednostňuje. O zaistenie najlepšieho záujmu dieťaťa musia v prvom rade usilovať jeho rodičia, nik iný. Odvolací súd vo vzťahu k obojmu rodičom preto zdôrazňuje potrebu konštruktívnej, nie nátlakovej, či direktívnej komunikácie, s dôrazom na vyvarovanie sa kognitívnej zaujatosti k predmetu nezhody, v záujme ich spoločného maloletého syna v útlom veku, ktorá má smerovať k dohode o výkone práv a povinností v záujme zachovania rovnocenného vplyvu otca a matky na výchovu a výživu. Odvolací súd apeluje na potrebu rešpektovania plnohodnotne druhého rodiča.

21. So zreteľom na tieto dôvody odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil (§ 387 CSP).

22. O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 a § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže nebol zistený žiaden z dôvodov pre pripustenie výnimiek z aplikácie podľa § 55 CMP.

23. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 veta druhá CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Podľa § 376 ods. 1 CMP v spojení s § 370 ods. 1 CMP, ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, ktorým bola upravená vyživovacia povinnosť, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).